

BİNALARDA ATIK AYIRMA AMAÇLI BACA SİSTEMİ STANDART TASARISI (TS 13926:2022, tst T1: 2023) HAKKINDA GÖRÜŞ

Görüş Bildiren Kurum: TMMOB ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI

Standart Tasarısı Üzerindeki Görüş ve Değerlendirme

Standart Değişikliğinin Gerekçesi:

Bu taslakla, Atık ayırma baca sistemlerindeki Elektrik kabloları, Isı yalıtımı ve Ses izolasyonu ile ilgili TS standartları değiştirilmektedir.

Ancak, Atık ayırma baca sistemlerinin **Yönetmelikte zorunlu olarak yer almaması, çok katlı yapılardaki şönt (shunt) baca uygulamalarının çevresel yönden ortaya çıkardığı (koku) olumsuzlukların bulunması, işletilmesi veya patentli tasarımındaki niteliklerle çalıştırılmasının yetersizliği; bu sistemin varlığının tartışılmasını, ortak bacalarla atık ayrıştırmanın yapılabilmesi için gereken iyileştirmelerin yönetmeliğe ve standarda yansıtılmasını gerektirmektedir.**

Standartın Geneli Hakkında Değerlendirme:

Planlı Alanlar Tip Yönetmeliği, 3 Temmuz 2017 tarih ve 30113 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış, yürürlüğe girmeden 30 Eylül 2017 tarih ve 30196 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile değişiklik yapılmış ve 01/10/2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ayrıca Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 70. maddesi uyarınca; uzun bir süre uygulanan ve uygulama sırasında çok sayıda değişiklik yapılan Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği 01/10/2017 tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Bacalar, MADDE 33 ile (6) Kapıcı dairesi zorunlu olan konut binalarında, evsel atıkların yerinde ayrıştırılmasını teminen ilgili standartlara uygun atık ayrıştırma bacası için yer ayrılır. Atık ayrıştırma bacası bağımsız bölümlerin kat sahanlıklarında en az bir adet yapılabileceği gibi her bağımsız bölüm içinde de yapılabilir. (7) Atık ayrıştırma bacası tesis edilmesi mümkün olmayan mevcut binalarda bahçe mesafeleri içinde TAKS ve KAKS'a dâhil olmaksızın atık ayrıştırma bacası tesis edilebilir.

TSE tarafından, firmamızın başvurusu ve tüm komisyon çalışmalarına katılımı ile, yaklaşık 2 yıl süren yoğun çalışmalar ve görüş alışverişleri sonucunda Binalarda Atık Ayırma Amaçlı Baca Sistemi Standardı (TSE K 569), Nisan 2019 tarihinde yayınlanmıştır. Bu kriter, çok katlı binalarda atık ayırma amaçlı baca sistemleri için kuralları kapsamaktadır.

Çöp Bacaları; Çok katlı yapılarda çöplerin sağlığa zarar vermeden ve kolay bir biçimde toplanması amacıyla katlarda veya bağımsız bölümlerde biriken

çöplerin atıldığı kanallardır. Alt katta bir depo veya çöp kabı bulunmaktadır. Çöp bacalarının yapımında TS 2166' nın kurallarına uyulmalıdır. Çöp bacaları yapılırken; Yüzeyi düzgün, su emmeyen, ateşe dayanıklı ve korozyona uğramayacak metal levhalarla kaplanmalıdır. Bacalarda gürültünün önlenmesi için bina değme noktalarına ses yalıtımı yapılmalı, çöp arabalarının tekerlekleri yaylı ve lastik çemberli yapılmalıdır.

Çöp Atış Kapağı; her defasında sadece bir kapağın açılmasına izin veren ve bakım sırasında tüm kapakları kilitleyen elektromekanik kilitleme ve otomasyon sistemine sahiptir. Her kapağın üzerinde, müsait/meşgul/bakım durumunda olup olmadığını gösteren uyarı lambaları bulunur. Ancak, kokunun aynı zamanlama ile yayılması beklenmemelidir; başka bir katın çöpünden kaynaklanan kokunun, diğer katın kapağı açıldığında içeriye hücum etmesi mümkündür.

Havalandırma Fanı; baca içerisinde oluşan kirli gazlar ve koku cebri çekiş veya mekanik yolla çatıya ulaştırılır. Her iki sistemde de kullanılabilen fan, havalandırma bacasının üst noktasında bulunur. Fan isteğe bağlı olarak, sürekli, kapaklardan biri açılınca veya kapalı konumda iken kullanılabilir. Ancak, şönt (ortak) bacadan ventilasyonla yukarıya doğru çekilen kirli hava; katlardaki dar açılı (boğazlı modül) boşaltma kanallarındaki kirli havayı da çekemez, bu şekilde aşağıdan gelecek temiz hava da bu çatal yapıya giremeyeceğinden, çataldaki hava kirli kalır.

Diğer taraftan, ventilasyonun temiz hava girişinin, (poşetlerin deforme olduğu) konteynere açık olması, temiz havanın gelmesini önleyecektir.

Yavaşlatma Dirseği; Çöp şutları, yapıların çöplerini bir merkezde toplayabilmek için tasarlanır. Çoğu çöp şutu, çöplerin direkt olarak kompaktör veya konteynere düşerek bunlara hasar vermesini önlemek amacıyla düşüş dirseği bulunur. Ancak bu dirsekler, çöp poşetinin zemin veya bodrum kattaki konternerine parçalanmadan düşmesini sağlamaz, düştüğü anda içerdiği havanın basıncı ile patlamasını da önlemez.

Ayrırma Separatörü; Çöp Atış Kapaklarından yapılan tercih sonucunda geri dönüşebilir atık konteynerlerine yönlendirmeyi amaçlamaktadır. Ancak katlardaki atık türü seçimindeki farkındalık veya insani hatalar sonucunda organik atıkların girmesi, ***Kaynağında Ayrıştırma***'nın hedeflediği malzeme saflığının bozulmasına yol açacaktır.

Mevcut Metin	Öneri/Teklif Metni
<p>Madde 4.16 aşağıda belirtildiği gibi değiştirilmiştir:</p> <p>4.16 Ses yalıtımı Atık ayırma baca sistemlerinde atıkların oluşturacağı ses ve titreşimi engellemek amacıyla baca sisteminin tüm dış yüzeyleri en az 25 mm kalınlığında, TS EN 13162+A1'e uygun bir malzemeyle kaplanmalıdır.</p>	<p>Madde 4.16 aşağıda belirtildiği gibi değiştirilmiştir:</p> <p>4.16 Ses yalıtımı Atık ayırma baca sistemlerinde atıkların oluşturacağı ses ve titreşimi engellemek amacıyla baca sisteminin tüm dış yüzeyleri ve Çöp Atış Kapaklarının iç yüzeyleri en az 25 mm kalınlığında, TS EN 13162+A1'e uygun bir malzemeyle kaplanmalıdır.</p>

Değerlendirme

Atık ayırma baca sistemlerinde atıkların oluşturacağı ses ve titreşimi engellemek amacıyla, sadece baca sisteminin tüm dış yüzeylerinin izolasyon malzemesi ile kaplanması yeterli değildir. Çünkü ortak bacanın yapı elemanları yoluyla sesi iletirken, Çöp Atış Kapakları da konteyner dan gelecek titreşimleri doğrudan mutfığa yansıtır. Bu nedenle, Çöp Atış Kapaklarının iç yüzeyleri de izolasyon malzemesi ile kaplanması gerekir.

EK Madde Önerisi

.... Koku yalıtımı

Atık ayırma baca sistemlerinde atıkların oluşturacağı koku, katlar arası ve konteyner çıkış ağzından gelecek kokular engellenir. Bu amaçla, ventilasyon yukarıdan aşağıya doğru yapılır; şönt bacadaki kat boğaz modüllerine tek yönlü açılır (kauçuk/silikon) perdeler konulur.

Değerlendirme

Çöp Bacalarının, binalardaki kirli ve pis kokulu havayı uzaklaştırmak ve yerine temiz havanın mekânlara ulaştırılması amacıyla yapılan, havalandırma ya da **ventilasyon bacaları** gibi çalışması da mümkündür. Binanın her katında mutfaklardaki yemek kokuları veya bacaya atılırken parçalanan çöp poşetinin konteynerde bekletilmesinden kaynaklanan atıkların çürüme kokuları, çöp kapağından geriye gelerek koku kirliliği yaratır. Bu nedenle, ses izolasyonundan daha öncelikli olarak, koku izolasyonunun sağlanması için katlar arası perdeler dâhil teknik önlemlerin alınması gerekmektedir. Atık ayırma baca sistemlerinde koku sorununun önlenmesi için ventilasyon yukarıdan aşağıya doğru yapılması, şönt bacadaki kat boğaz modüllerine tek yönlü açılır (kauçuk/silikon) perdelerin teçhiz edilmesi gerekir.